
Fekete István: Tüskevár

A regény fontosabb szereplői:

- Ladó Gyula Lajos – Tutajos
- Pondoray Béla – Bütyök
- Matula Gergely – öreg csősz a zalai nádrengetegben
- István bácsi – főagronómus, Tutajos anyjának testvére
- Nancsi néni – István bácsi szakácsnője
- Kengyel – Tutajosék matematika tanára
- Piri mama – Tutajos apjának a testvére
- Tutajos anyja és apja
- Bütyök édesanyja
- Kengyelné – az új matektanár
- Szanyadi Katalin – Bütyök szerelme
- Dubovánszky, Acél, Wallenberg, Avas, Csillik – gyerekek

A regény rövid tartalma:

A regény két gyermek, Tutajos és Bütyök vakációjáról szól. Az utolsó napokban, az iskolában azért imádkoznak, hogy semmiből se legyen a bizonyítványukban négyesnél rosszabb jegy, mert akkor bizony Tutajost, azaz Ladó Gyula Lajost nem engednék el szülei a nyáron sehová.

Egyedül már csak a matek miatt kell aggódnia, mert Kengyel tanár úr még kihívja

őt felelni, de Gyula nem bírja megoldani a feladatot, így veszélyben az év végi osztályzata.

Eljön a bizonyítvány osztás napja. Gyula és Béla guberálnak, azaz letakarják a bizonyítványt, és egyenként nézik végig a jegyeket. Arra lesznek figyelmesek, hogy valaki áll mögöttük – Kengyel az. Megdöbbenve látják, hogy a szigorú matektanár „megkegyelmezett” az álmodozónak, és jelest vésett a füzetébe. A nyár tehát biztosítva van.

Tutajoséknál mindenki örül a fiú jó jegyeinek. Piri mama, Gyula atyjának testvére a konyhában e naphoz méltót remekel. Tovább növeli a család örömét, hogy kiderül, Ladó Ákos, az atya – egy újításáért – munkahelyén ötezer forint (akkoriban „nagy” pénznek számított) jutalomban részesül. Az ünneplőkhöz csatlakozik a vidékről érkezett István bácsi is, ki felajánlja, hogy bevásárol Gyulának a nyaraláshoz – megérdemli, hiszen jó jegyeket szerzett. Indulás előtt vesznek ezt-azt: szandált, horgászbót, bicskát.

Béla és Gyula elbúcsúznak egymástól. István bácsi látja, hogy Bütyök szegény fiú, ezért igyekszik „kitalálni” valamit, amivel segíthet. Míg István bácsi a megoldáson töpreng, elhatározzák, levelezni fognak.

Az utazás nem hosszú. A vonaton mind István bácsi, mind Gyula elbóbiskol. Gyula István bácsi keltegetésére ébred – várnak rájuk lovas kocsival. Miközben baktatnak a kocsival István bácsi háza, és persze Nancsi néni ebédje felé, a Tüskevárról beszélnek, mely réges-régen épült, a nádtenger közepén.

István bácsi elmagyarázza Gyulának, hogy azt tehet, amit akar, de gondoljon mindig arra, hogy már majdnem felnőtt ember: cselekedeteinek következményei vannak. Gyula számára most kezdődik a vakáció.

Megismerkedik Matulával, „kiképzőjével”, akivel az egész nyarat tölteni fogja. Tutajos már az elején szivarmérgezést kap, de felépül. Horgászni tanul Matula segédletével, így igazi jó barátokká válnak. Tutajos ettől fogva már nem is István bácsinál, hanem Matulánál lakik.

Tutajos megtanulja, hogy a tűző napon lenni veszélyes, mivel könnyen leég az

ember, s utána csak fájdalmai lesznek. Tanulmányozza az állat és növényvilágot. Tapasztalatairól levélben értekeznek Bélával.

Bütyök megírja egyik levelében, hogy nemsokára látogatóba érkezik. Elárulja azt is, hogy matektanáruk, Kengyel nőszülni készül, s hogy leendő neje fogja átvenni helyét az iskolában, mivel a tanár úr állást kapott az egyetemen.

Levél érkezik István bácsitól is, aki örül, hogy a fiú kezdi megszokni ezt az új életet. Közli azt is, hogy barátjáért le kell majd mennie a vasútállomásra, s ehhez bizony hajnali kettőkor kell majd felkelnie.

Bütyök érkezése előtt Gyula és Matula rendet rak a kis kunyhóban, hogy tisztaság fogadja a fiút. Megérkezik Bütyök. A két fiú nagyon örül egymásnak.

Egy vihar alkalmával a két fiú megfázik. Bütyök hamar felépül, de Tutajos anyyra beteg lesz, hogy egy hétig csak fekszik, s orvos ápolja. Ez idő alatt ismeri meg Bütyök szerelmét, Katalint. A két fiú elhatározza, hogy a még rendelkezésre álló két hét alatt megkeresik a Tüskevárat, hátha kincsre lelnek.

A Tüskevár keresése közben Bütyök egy árokba zuhan, Tutajos pedig Matulát hívja segítségül. Sikerül a fiút kiszedni a gödörből.

Matulával megbeszélik a fiúk, hogy télen is visszajönnek, mert anyyra jól érezték magukat. A búcsúzás senkinek sem könnyű. Hazaérkezésüket követően mindkét fiú szülei látják, hogy mennyire megemberesedtek a gyermekek – felnőtté váltak, igazi nyolcadikos fiúkká.

Visszatérve az iskolába megismerkednek Kengyel feleségével, aki szintén megállapítja, hogy a fiúk nagyon megerősödtek. S mikor arra kéri őket, hogy meséljék el nyári élményeiket, Tutajos és Bütyök feszeng, kitér a válaszadás alól, mivel úgy érzik, hogy mindaz, ami velük történt a nyáron olyan szép, hogy elmesélhetetlen...